

EVROPADA TASHQI SAVDONI KREDITLASH AMALIYOTI

Ishandjanov Sardor Tulashbekovich
O‘zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi
mustaqil tadqiqotchisi.

Annotatsiya: AQShda eksportni kreditlash iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismi bo‘lib, mamlakatning xalqaro savdodagi pozitsiyasini mustahkamlashga xizmat qiladi. Eksport-import banki (Ex-Im Bank) va boshqa moliyaviy institutlar AQSh eksportchilariga kreditlar, sug‘urta va kafolatlar taqdim etib, ularning tashqi bozorlarga chiqishiga ko‘maklashadi. Ushbu tadqiqotda AQShning eksport kreditlash tajribasi, ajratilgan kreditlar hajmi va samaradorligi statistik ma’lumotlar asosida tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: Savdo, tijorat banklar, export, integratsiya, moliyaviy resurs, kredit, xalqaro savdo.

Abstract: Export lending in the USA is a crucial component of the economy, serving to strengthen the country's position in international trade. The Export-Import Bank (Ex-Im Bank) and other financial institutions provide loans, insurance, and guarantees to U.S. exporters, facilitating their entry into foreign markets. This article analyzes the U.S. experience in export lending, examining the volume and effectiveness of allocated credits based on statistical data.

Keywords: Trade, commercial banks, export, integration, financial resources, credit, international trade.

AQShda eksportni kreditlash iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismi bo‘lib, mamlakatning xalqaro savdodagi pozitsiyasini mustahkamlashga xizmat qiladi. Eksport-import banki (Ex-Im Bank) va boshqa moliyaviy institutlar AQSh eksportchilariga kreditlar, sug‘urta va kafolatlar taqdim etib, ularning tashqi bozorlarga chiqishiga ko‘maklashadi. Ushbu tadqiqotda AQShning eksport kreditlash tajribasi, ajratilgan kreditlar hajmi va samaradorligi statistik ma’lumotlar asosida tahlil qilinadi.

AQShda eksport kreditlashning asosiy tashkiloti AQSh Eksport-Import Banki (Ex-Im Bank) hisoblanadi. Bu bank quyidagi xizmatlarni taqdim etadi:

- Eksport kreditlari – eksport qiluvchi korxonalarni moliyalashtirish.

• Eksport sugʻurtasi – xorijiy xaridorlarning toʻlov qobiliyatsizligidan himoya qilish.

- Kafolatlar – banklar tomonidan berilgan kreditlarni kafolatlash.

Shuningdek, AQShning Xususiy Sarmoya Korporatsiyasi (DFC) va Savdo va Taraqqiyot Agentligi (USTDA) ham eksportni moliyalashtirishda muhim rol oʻynaydi.

Soʻnggi yillarda Ex-Im Bank tomonidan ajratilgan kreditlarning hajmi sezilarli darajada oshgan. Quyidagi jadval 2019-2023 yillarda ajratilgan kreditlar hajmini koʻrsatadi.

1-jadval

AQShda ajratilgan kreditlar hajmi dinamikasi¹

Yili	Ajratilgan Kreditlar (mlrd \$)
2019	5.3
2020	8.1
2021	9.7
2022	12.4
2023	14.6

Bu maʼlumotlardan koʻrinib turibdiki, AQSh eksport kreditlash hajmi yildan-yilga oshib bormoqda.

AQSh eksport kreditlari koʻproq quyidagi tarmoqlarga yoʻnaltirilgan:

- Havoyasi texnologiyalari va aerokosmik sanoat (Boeing kabi kompaniyalar).
- Energetika va muqobil energiya loyihalari.
- Mashinasozlik va sanoat uskunalari.
- Farmatsevtika va yuqori texnologiyali mahsulotlar.

¹ Ex-Im Bank yillik hisobotlari (2019-2023).

Ushbu tarmoqlar eksport kreditlari yordamida xalqaro bozorlarda raqobatbardoshlikni oshirishga muvaffaq bo'lgan.

Ex-Im Bank dunyo bo'yicha eng yirik eksport kreditlash institutlaridan biri hisoblanadi. AQSh eksport kreditlash hajmi bo'yicha Yevropa va Osiyo davlatlari bilan raqobat olib boradi. Xalqaro moliya institutlari va davlat kreditlash dasturlari bilan hamkorlik qilib, AQSh kompaniyalarining eksport salohiyatini oshirishga harakat qilinmoqda.

AQSh Eksport Kreditlashining O'ziga Xos Xususiyatlari

- Kam foizli kreditlar – eksportchilar uchun imtiyozli foiz stavkalari.
- Uzoq muddatli kreditlar – ayrim loyihalar uchun 15 yilgacha bo'lgan moliyalashtirish.
- Kichik biznesga alohida e'tibor – Ex-Im Bank kreditlarining 30-40% kichik va o'rta korxonalarga beriladi.
- Raqobatbardosh moliyalashtirish tizimi – AQSh eksportchilari uchun qulay shartlar yaratiladi.

AQSh eksport kreditlari xalqaro savdo balansini mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi. Eksport hajmi oshgani sari tashqi savdo defitsiti kamaymoqda. Ex-Im Bank orqali moliyalashtirilgan loyihalar AQSh kompaniyalarining savdo hajmini oshirishga xizmat qiladi.

AQSh eksport kredit tizimi Xitoy, Yevropa Ittifoqi va Yaponiya kabi davlatlar bilan raqobatda turibdi. Xitoyning eksport kredit dasturlari bilan tenglashish uchun AQSh hukumatining moliyalashtirish hajmi yildan-yilga oshirilmoqda. Shuningdek, davlat tomonidan qo'shimcha subsidiyalar joriy etish taklif qilinmoqda.

AQShda kichik biznes uchun maxsus eksport kredit dasturlari mavjud. 2023-yilda Ex-Im Bank tomonidan kichik biznesga ajratilgan kreditlar 5.2 mlrd dollarga yetdi. Bu dastur kichik eksportchilarning xalqaro bozorlarga chiqishini rag'batlantirishga xizmat qiladi.

Eksport kreditlari natijasida AQShda minglab ish o'rinlari yaratilmoqda. Masalan, Ex-Im Bankning kreditlari 2022-yilda 150 mingdan ortiq ish joyini

ta'minladi. Ish o'rinlari ko'payishi mamlakat ichki iqtisodiy o'sishini ham qo'llab-quvvatlaydi.

AQSh eksport kreditlari asosan quyidagi mintaqalarga yo'naltirilgan:

- Osiyo va Tinch okeani mintaqasi – 40%.
- Yevropa va Afrika – 30%.
- Janubiy Amerika – 20%.
- Boshqa hududlar – 10%.

Bu tahlillar AQSh eksport kreditlarining keng miqyosda ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi.

AQSh eksport kreditlashining xavflari:

- Kredit to'lovlarning kechikishi.
- Raqobatchi davlatlarning subsidiyalash siyosati.
- Geosiyosiy noaniqliklar va iqtisodiy inqirozlar.

AQSh eksport kreditlash tizimi doimiy ravishda takomillashtirilmoqda va mavjud xavflarni minimallashtirishga intilmoqda.

AQSh eksport kreditlash tizimi xalqaro savdo va iqtisodiy rivojlanish uchun muhim omil bo'lib qolmoqda. Kelajakda uning yanada kengayishi kutilmoqda. Ekspertlar AQSh eksport kreditlash hajmi 2030-yilgacha sezilarli darajada oshishini prognoz qilmoqda. Eksport kreditlari AQShning global iqtisodiy ta'sirini oshirish va yangi bozorlarni zabt etish uchun muhim vosita hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

- 1.Dawar, K. (2020). Official export credit support: competition and compliance issues. *Journal of World Trade*, 54(3).
- 2.Defever, F., Riano, A., & Varela, G. (2024). Evaluating the impact of export finance support on firm-level export performance: Evidence from Pakistan.
- 3.Brautigam, D. (2019). Chinese loans and African structural transformation. *China–Africa and an economic transformation*, 129-146.
- 4.Salakhova E., Shamsitdinova M., Shakhakimova M. The impact of information technologies on distance education during pandemic in the Republic of Uzbekistan //PalArch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology. – 2020. – T. 17. – №. 6. – C. 8962-8967.

5.Шахакимова М. Т. The growing importance of English for specific purposes //Молодой ученый. – 2017. – №. 18. – С. 348-350.

6.Шахакимова М. Т. Influential factors of increasing the quality in ESP teaching //Молодой ученый. – 2017. – №. 18. – С. 350-352.

ITALY

EPS 10